

Boekvoorstelling

De Wetenschap van de Liefde en de Kunst van de Computeranalyse

Boekhandel De Zondvloed, Mechelen, 10 december 2008

Paul Verhaeghe

Mark Kinet werkt als psychiater en binnen de zoölogische taxonomie wordt dit gerekend tot één van de bedreigende diersoorten. Mark werkt bovendien ook als psychoanalyticus, wat dan veeleer behoort tot de bedreigde diersoorten. Op de koop toe is hij geïnteresseerd in kunst en literatuur, wat hem meteen tot een zeldzame diersoort maakt. Als analyticus en liefhebber van de filosoof met de hamer weet hij dat toeval niet bestaat – iets mag ons dan wel toevallen, vanaf het ogenblik dat we het oprapen, verdwijnt dit toeval en krijgt het betekenis. Wel, de presentatie van zijn boek deze avond zit vol toevalligheden van de goeie soort, met name die van de betekenaar. De vraag is welke betekenis we daarachter kunnen en moeten zoeken.

Eerst en vooral bevinden we ons in **Mechelen**, de gemankeerde katholieke hoofdstad van Vlaanderen en nog steeds zetel van de aartsbisschop. Ik vermoed dat het merendeel van jullie een katholieke opvoeding gehad heeft, dus hoef ik jullie niet uit te leggen welke inspanningen de kerk gedaan heeft en nog steeds doet, in woord en daad, om de erotiek te promoten. Zoals Sint Paulus al schreef: het is de wet die de zonde installeert, en dus ook het genot, met als steen geworden vleselijke extase de heilige Theresa, die in de Santa Maria della Vittoria kerk sedert 1650 onafgebroken klaarkomt, en dit onder de goedkeurende blik van Gods aartsengel.

Rome heeft zonder twijfel al eeuwenlang een onverwoestbaar patent op dergelijke dubbelzinnigheden, en laat ons daarvoor dankbaar wezen – daarzonder zou het leven veel te eenvoudig worden. Het kan dan ook geen toeval zijn dat we ons deze avond niet alleen in Mechelen, maar bovendien ook in de **Onze-Lieve-Vrouwestraat** bevinden. De moeder-maagd Maria is het icoon bij uitstek dat de oeroude angsten in elke man moet geruststellen: neen, onze moeder, onze eigenste oermoeder heeft hét nooit gedaan, zij is vrij van alle smetten en zonden, zij heeft slechts ontvangen via het oor en is in die zin meteen ook de patroonheilige van alle psychoanalytica's.

Mark Kinet weet dit zeer goed. Ik verklap geen geheim als ik jullie vertel dat hij al jarenlang een meer dan intieme band onderhoudt met de moeder-maagd want hij werkt sinds jaar en dag samen met **Sint-Jozef**. Meer nog, Mark fungeert als diensthoofd in de woning van deze sint. Daarbij moet ik de aandacht vestigen op een niet onbelangrijk detail. Als voedster-vader is ook de heilige Jozef volslagen seksloos, net zoals die andere os en die andere ezel. Ik heb het vermoeden dat hij precies daarom een diensthoofd nodig heeft, want ook en misschien zelfs vooral in de katholieke kerk moet er toch iemand zijn die het vuile werk opknapt, zodat onze gedroomde symbolische ouders vrij van zonden kunnen blijven.

Wijzelf slagen daar natuurlijk niet in, wij zijn zwak van vlees en kunnen alleen maar opkijken naar deze iconen die slagen waar wij telkens met veel angst en beven en in het beste geval vol genot mislukken. Het mag dan ook geen toeval heten dat ikzelf deze eigenste avond door Mark bij mij thuis opgehaald werd in de **Vagevuurstraat** van Laarne, om naar hier, naar de Onze-Lieve-Vrouwestraat op te stijgen, in de buurt van het aartsbisschoppelijk paleis. De idee van het vagevuur als aparte plaats tussen hemel en hel werd vooral gepromoot tijdens de donkere middeleeuwen, ten einde ons zondaars toch enige hoop te geven. Samen met de biecht behoort dit tot de meest geruststellende katholieke uitvindingen, omdat biecht en vagevuur ons de mogelijkheid bieden min of meer in rust verder te zondigen. Sommigen zeggen hetzelfde van de psychoanalyse, maar dat zijn afvalligen die zich van kerk vergist hebben.

Als het diensthoofd van de heilige Jozef een collega uit de vagevuurstraat gaat ophalen om samen met hem naar een etablissement van een onze lieve vrouw in Mechelen te rijden, dan moet dat wel slecht aflopen. Denk aan de tekeningen van Félicien Rops, en dan kom je aardig in de buurt. Andermaal kan het dan ook onmogelijk een toeval zijn dat we ons deze avond bevinden in boekhandel **de zondvloed** en het weze een waarschuwing voor allen hier aanwezig: de straf voor niet nader te benoemen onzedelijke handelingen, zeker in combinatie met ongeloof, is dood en eeuwige verdoemenis. Vergeten we niet dat er van elke bedreigde diersoort slechts één koppel gered zal worden dat na de zondvloed in alle kuisheid aan voortplanting kan doen, ter meerdere glorie van god en zijn kardinalen.

Dit brengt mij terug bij de diersoorten waar Mark toe behoort: bedreigend, bedreigd en zeldzaam. Voor hem zullen ze nog een speciale plaats moeten ontwikkelen, want de driedeling hemel-hel-vagevuur zal in zijn geval niet volstaan. Alhoewel, alhoewel. Zijn zonde is natuurlijk groot, want hij heeft een boek geschreven over seks. Over seks! Op de koop toe probeert hij zich zoals elke katholieke zondaar op voorhand in te dekken, en dat is de reden waarom hij precies vandaag zijn boek presenteert. Immers, de tiende december is de naamdag van de heilige Eulalia, die – zoals elke aanwezige hoort te weten – de patrones van de kraamvrouwen is. Dit is een klassieker, zowel bij katholieken als bij medici: seks verbergen achter het schaamlapje van de voortplanting en kraamvrouwen misbruiken om allerlei vuile praat te verkopen. Goed geprobeerd Mark, maar daar laten wij ons niet door vangen, echt niet. Een kleine illustratie: sla het boek open op pagina 144 en je leest het volgende:

“Rudimentaire bewegingen, zoals lopen, zitten en staan maar ook de meer gesofisticeerde motoriek die nodig is voor ’s werelds vijf populairste standjes krijg je moeiteloos en met enkele muisklikken onder de knie”.

Vijf, welke vijf? Hij legt ze niet eens uit! Dit is een typische jezuïetenstreek, eerst de lezer of de luisteraar opgeilen en vervolgens op zijn of haar honger laten zitten. Mark, ik reken erop dat je straks in je slotwoord die vijf standjes boven of onder de knie moeiteloos zult uitleggen, en dit vooral omdat we nauwelijks twee bladzijden verder in het boek het volgende voorgeschoteld krijgen:

“De penis komt uiteraard slechts voor in zijn opgerichte gedaante en de keurig getrimde Venusheuveltjes blijken vaak verrassend vlot toegankelijk – let op het stafrijm, “blijken vaak verrassend vlot toegankelijk” – , ook al ontberen ze zowel vochtigheid als duisternis.”

Ik denk dat de heilige Eulalia zich ondertussen in haar ongetwijfeld duister en vochtig graf aan het omkeren is en dit misschien zelfs met enige wellust. Overigens is zij ook de beschermheilige tegen dysenterie, wat in de huidige context weer geen toeval mag heten. En

voor wie nog enig geloof in dat toeval mocht overgehouden hebben: Eulalia betekent letterlijk: de zoetgevooisde, iemand die zoete praat verkoopt!

Laat ons even samenvatten. Mark komt van bij Sint Jozef uit Pittem, presenteert zijn boek in de zondvloed van Mechelen, doet dit onder de auspiciën van Onze Lieve Vrouw, haalt daarvoor iemand uit het Vagevuur van Laarne en organiseert dit alles op de dag van de heilige Eulalia, patrones van de kraamvrouwen. Het moet gezegd: ik heb het zelden meegemaakt dat iemand zoveel moeite doet om op een goed blaadje te komen bij kardinaal Danneels. Tot mijn verbijstering is de kardinaal evenwel niet op de uitnodiging van Mark ingegaan, ik heb hem tot hiertoe in ieder geval niet kunnen opmerken in het publiek. Ik vrees dat dit een zeer slecht voorteken is. Mark, het zal toch “l’ enfer” worden, oftewel de hel voor de boeken en natuurlijk voor diegenen die dergelijke boeken durven plegen. Een heruitgave bij het Davidsfonds zit er niet in, en minister Leterme zal over 40 jaar ter gelegenheid van zijn derde huwelijk tijdens een interview niet naar jou verwijzen als inspiratiebron voor zijn stomende ouderlingenseks. Het is en blijft een zedelijke quoterings I, zijnde – ik citeer: “boeken die (1) op de Kerkelijke Indexlijst voorkomen; (2) door de algemeene regelen van de Kerkelijke Wet veroordeeld zijn; of (3) op grond van de kristelijke zedenleer of van de natuurwet voor de meeste lezers verderfelijik moeten worden geacht.

En nu komt het goeie nieuws. Met een dergelijke zedelijke quoterings zal je boek ongetwijfeld een succes worden bij het lezerspubliek. Voor Sinter Klaas is het net iets te laat, vandaar dat ik het heel krachtig aanbeveel als hartig geschenk voor onder de kerstboom of bij de nieuwjaarsbrief. Het is ondertussen toch al een tijdje geleden dat ik zoveel plezier beleefd heb aan een psychoanalytisch boek. Het merendeel van de schrijfsels in dat verband getuigen vooral van noeste arbeid waardoor de geur van okselzweet er niet meer uit te verwijderen valt, ondanks hun meestal kurkdroge en onleesbare inhoud. Mark, je bent erin geslaagd een existentieel onderwerp te bespreken met een perfecte mengeling van eruditie en lichtvoetigheid en dat is niet iedereen gegeven. In je eigen typische stijl meng je populaire cultuur met Shakespeare en Nietzsche, computerwetenschap en virtuele realiteit met je klinische ervaring, terwijl er op de achtergrond een menselijkheid voelbaar is die vandaag in de geesteswetenschappen al te vaak ontbreekt.

Ter illustratie daarvan, en meteen ter afsluiting wil ik nog een citaat voorlezen, één van de vele mooie passages in het boek:

“We weten nu dat we gemaakt zijn van sterrenstof en we hopen dat de computer een zoveelste laagje zal toevoegen aan onze parel. In elk geval zijn computerchips vooralsnog gemaakt van silicium, die kiezelige korst van moeder aarde. In de tabel van Medeljev: Si. In de hoogste noot kent men zijn vrienden”.

Proficiat!